

Muistio

15.1.2024

VN/31632/2023
VN/31632/2023-VNK-11

Muistio

1. Valtionavustusten myöntämiseen sovellettavat säännökset

Puoluelain (10/1969) 9 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarvion rajoissa voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Avustus on jaettava puolueiden viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärien osoittamassa suhteessa. Puolueen avustuksesta osa voidaan osoittaa muun yhdistyksen toiminnan tukemiseen. Puoluelain 9 §:n 4 momentin mukaan avustuksen myöntää hakemuksesta valtioneuvosto.

Puoluelain 9 §:n 5 momentin mukaan muutoin avustuksen myöntämiseen, maksamiseen, käyttöön sekä valvontaan sovelletaan tämän lain ohella, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle avustus myönnettäisiin valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Valtionavustuslain 1 §:n mukaan lakia sovelletaan valtion talousarvioon otetusta määrärahasta myönnettävään valtionavustukseen. Lain 11 §:n nojalla valtionapuviranomainen tekee valtionavustusta koskevassa asiassa kirjallisen päätöksen (valtionavustuspäätös).

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 §:n 3 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti merkittävien määrärahojen jaon tai jakoa koskevat periaatteet samoin kuin määrärahojen jaon alueellisesti, jolleivät jakoperusteet ole säädöksissä tai määräyksissä taikka valtion talousarvion perusteluissa eikä kyse ole virastojen ja laitosten toimintamenoihin tarkoitetuista määrärahoista.

2. Valtionavustuksiin varattu määräraha ja sen jakaminen vuodelle 2024

Valtioneuvoston kanslian pääluokan momentille 23.20.50 Puoluetoinnin tukeminen on valtion vuoden 2024 talousarvioissa myönnetty 34 566 000 euron määräraha. Määrärahaa saa käyttää puoluelain (10/1969) 9 §:n sekä puolueiden toiminnan tukemiseen myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (27/1973) 1 §:n mukaisesti avustuksiin

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Määrärahasta 34 393 170 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tästä 5 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 5 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset.

Määrärahasta saa käyttää 172 830 euroa avustuksena Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Momentin määräraha 34 566 000 euroa ehdotetaan myönnettäväksi ajalle 1.1.-31.12.2024 seuraavasti:

Kansallinen Kokoomus r.p. (48): 8 295 840 euroa

Perussuomalaiset r.p. (46): 7 950 180 euroa

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (43): 7 431 690 euroa

Suomen Keskusta r.p. (23): 3 975 090 euroa

Vihreä Liitto r.p. (13): 2 246 790 euroa

Vasemmistoliitto r.p. (11): 1 901 130 euroa

Svenska Folkpartiet i Finland r.p. (9): 1 555 470 euroa

Suomen Kristillisdemokraatit r.p. (5): 864 150 euroa

Liike Nyt r.p. (1): 172 830 euroa

Ahvenanmaan maakunnan hallitus: 172 830 euroa

Ehdotettujen avustusehtojen mukaan puolueiden tulee käyttää saamastaan avustuksesta 5 prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava 5 prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan vuoden 2024 aikana.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle myönnetty avustus tulee käyttää poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

3 Valtionavustuksen käyttäminen

Ehdotetussa päätöksessä puolueet veloitettaisiin käyttämään edellä mainitut 5 §:n osuudet avustuksesta mainittuihin tarkoituksiin vuoden 2024 aikana. Puolueiden ilmoittamat piirijärjestöt on lueteltu päätösluonnoksen liitteessä 1.

Naisten poliittiseen toimintaan osoitetun avustusosuuden puolue voisi käyttää joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää avustusosuuden kokonaan tai osittain hakemuksessa ilmoittamalleen puolueen naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö). Kyseiset naisjärjestöt on lueteltu päätösluonnoksen liitteessä 1.

Päätösehdotuksen mukaan, jos puolue siirtää piirijärjestöille päätöksessä osoitettua avustusosuutta (5 %) päätöksessä mainitun piirijärjestön käytettäväksi tai jos puolue siirtää naisten toimintaan päätöksessä osoitetun osuuden avustuksesta (5 %) käytettäväksi päätöksessä mainitulle puolueen naisten toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö), puolueen tulee siirtää avustusosuus vuoden 2024 aikana.

Muilta osin avustuksen käyttöä ei ole ajallisesti rajoitettu. Avustusta saa käyttää samana ja tulevina tilikausina, jona se on vastaanotettu.

Puoluelaisissa on säädetty puolueille sekä avustuspäätöksessä tarkoitetuille yhdistyksille tuen valvontaan liittyviä velvollisuuksia. Kaikkiin liitteessä lueteltuihin piiri- ja naisjärjestöihin sovellettaisiin puoluelain avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistystä koskevia säännöksiä.

4 Valtionavustusten maksaminen

Valtionavustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Puoluelain 9 §:n 4 momentin mukaan avustuksen maksaa valtioneuvoston kanslia.

Valtionavustus puolueille ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ehdotetaan maksettavaksi kuukausierissä siten, että valtioneuvoston kanslia maksaa avustuspäätöksen mukaisen valtionavustuksen hakemuksessa ilmoitetulle pankkitilille kunkin kalenterikuukauden 14 päivänä tai sitä seuraavana sellaisena arkipäivänä, jolloin valtion virastoissa ja laitoksissa on työpäivä. Tammikuun osuus maksetaan niin pian kuin käytännön maksamistoimenpiteet saadaan hoidetuksi.

5 Valtionavustusten valvonta ja avustusehdot

Puoluelain 9 e §:n 1 momentin mukaan valtionalouden tarkastusvirasto valvoo lain 9 §:ssä tarkoitettua avustuksen käyttöä sekä puoluelain mukaista tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista puolueen, puolueen lähiyhteisön ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen (valvottava) toiminnassa. Tässä tehtävässään virasto voi tarkastaa valvottavan tilinpitoa ja varojen käyttöä sekä tarvittaessa kehottaa valvottavaa täyttämään puoluelaista johtuvat velvollisuutensa.

Valtionavustusta saavia puolueita ja avustuspäätöksessä mainittuja yhdistyksiä sekä myönnetyn valtionavustuksen valvontaa koskevat lisäksi puoluelain säännökset puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen kirjanpidosta ja tilityksen tekemisestä (9 a §), puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen velvollisuudesta ilmoittaa tiedot vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta (9 b §), puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen tilintarkastuksesta (9 c §) sekä puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistyksen velvollisuudesta toimittaa tilinpäätösasiakirjat valtionalouden tarkastusvirastolle (9 d §). Valtionavustuksen valvontaan liittyvät myös puoluelain säännökset puolerahoituksen ilmoitusrekisteristä ja sen tietojen julkisuudesta (9 f §) sekä valtionavustuksen takaisinperinnästä (11 §).

Valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan, jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, valtionavustuksen saajan on tehtävä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan kanssa.

Ehdotettujen avustusehtojen mukaan (päätöksen liite 2 kohta 4) siltä osin kuin puolueelle myönnettyä avustusta käytetään muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä jokaista avustusta käyttävän yhteisön tai säätiön kanssa valtionavustuslain mukainen sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista noudattaen tämän avustuspäätöksen ehtoja. Tällainen sopimus olisi tehtävä myös tässä avustuspäätöksessä tarkoitettujen puoleen piirijärjestöjen ja naisjärjestöjen kanssa.

Valtiontalouden tarkastusviraston huomioiden pohjalta valtioneuvoston kanslia on pyytänyt oikeusministeriötä käynnistämään hankkeen puoluelain 9 §:n tarkistamiseksi niin, että muun muassa puoluelain ja valtionavustuslain keskinäistä suhdetta selvennetään lainsäädännössä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle myönnettävän valtionavustuksen käyttöä valvoo valtioneuvoston kanslia valtionavustuslain nojalla.

Valtionavustusten maksamista ja käyttöä sekä valvontaa koskevat avustusehdot sisältyvät ehdotettuihin avustuspäätöksiin.